

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 63/2017
09.03.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Марине Говедарица и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Љубинка Кркљуш, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Гордана Вукобрат, адвокат из ..., ради развода брака и вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиље и ревизији туженог, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 441/16 од 28.07.2016. године, у седници одржаној 09.03.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

Делимично се усваја ревизија тужиље, па се **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 441/16 од 28.07.2016. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П2 224/14 од 28.03.2016. године у делу који се односи на одлуку о делимичном лишавању родитељског права туженог над малолетном ВВ и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење у укинutom делу.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 441/16 од 28.07.2016. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 224/14 од 28.03.2016. године, у првом ставу изреке, разведен је брак странака, закључен у ... 18.06.1991. године, на основу члана 41. Породичног закона РС. У другом ставу изреке, заједничко дете парничних странака, малолетна ВВ, рођена ... године, поверена је на самостално вршење родитељског права мајци АА. У трећем ставу изреке, обавезан је отац ББ, да на име доприноса за издржавање малолетне ВВ, плаћа 15.000,00 динара месечно, почев од 01.01.2014. године, па убудуће док за то постоје законски услови, до десетог дана у месецу за текући месец, са законском затезном каматом у случају доцње до исплате, исплатом на руке мајци – законској заступници АА. У четвртом ставу изреке, тужени је делимично лишен родитељског права и то права и дужности да о питањима која битно утичу на живот малолетне ВВ, одлучује заједнички и споразумно са другим родитељем – тужиљом. У петом ставу изреке, одлучено је да ће се одржавање личних контаката оца и малолетне ВВ вршити, у првих шест недеља од правноснажности пресуде,

тако што ће се дете са оцем виђати у присуству мајке и то два пута недељно у трајању од по два сата на простору које представља неко јавно место, а које ће виђање одређивати договором и то понедељком и средом у времену од 16,00 до 18,00 часова; након овог периода, тако што ће дете са оцем проводити сваки други викенд од петка у 16,00 часова до недеље до 19,00 часова, а отац бити обавезан да дете преузме и да је до истека периода виђања врати испред стана где дете живи са мајком, као и два сата средом од 16,00 часова до 18,00 часова и то у оној недељи када за викенд није са оцем. У шестом ставу изреке, усвојен је захтев тужиље за одређивање привремене мере. У седмом ставу изреке, одлучено је да ће се одржавање личних контаката између малолетне ВВ и оца вршити једном недељно у трајању од једног сата у просторијама Центра за социјални рад у ... – Одељење ... у присуству радника тог центра или по договору странака на јавном месту, па се утолико мења решење о привременој мери од 10.02.2011. године. У осмом ставу изреке је одлучено да привремена мера траје до правноснажног окончања парничног поступка. У деветом ставу изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила да се наложи странкама да се у периоду од шест недеља од правноснажности пресуде подвргну саветодавном третману код породичног терапеута у Центру за социјални рад у ... који би се одвијао једном недељно у термину договореном са терапеутом. У десетом ставу изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог, којим је тражио да се утврди да самостално врши родитељско право над малолетном ВВ, и да се обавезе тужиља, да доприноси издржавању малолетне ВВ плаћајући месечно 30% од своје зараде почев од дана подношења противтужбе па убудуће, док за то постоје законски услови. У једанаестом ставу изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог којим је тражио да се утврди да ће се лични односи између малолетне ВВ и тужиље одвијати сваког другог викенда почев од петка у 18,00 часова до недеље у 18,00 часова, те у току половине зимског и летњег распуста, као и за време државних и верских празника наизменично, тако што ће тужиља долазити по малолету ВВ на адресу где живи са оцем и враћати дете на исту адресу и да се обавезе тужиља да туженом накнади све проузроковане трошкове у парничном поступку, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. У дванаестом ставу изреке, одбијен је захтев туженог да суд донесе решење о привременој мери којом се утврђује да ће тужени самостално вршити родитељско право над ВВ до правноснажног окончања овог парничног поступка. У тринаестом ставу изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Допунском пресудом Основног суда у Новом Саду П2 224/14 од 17.06.2016. године, у пресуди Основног суда у Новом Саду П2 224/14 од 28.03.2016. године, после осмог става изреке пресуде, додат је нови став који гласи: „жалба против решења не одлаже извршење“.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 441/16 од 28.07.2016. године, жалба туженог је делимично усвојена, а делимично одбијена и пресуда Основног суда у Новом Саду П2 224/14 од 28.03.2016. године, потврђена у делу којим је усвојен тужбени захтев и обавезан тужени да доприноси издржавању малолетне ВВ (став трећи изреке) и у делу одлуке којом је уређен начин оджавања личних односа малолетне ВВ и оца (став пети изреке), а преиначена у делу четвртог става изреке, тако што је тужени делимично лишен родитељског права и то да о питањима која битно утичу на живот детета која се тичу образовања детета и промене пребивалишта детета, одлучује заједнички и споразумно са другим

родитељем, док је у преосталом делу одбијен захтев за делимично лишење родитељског права.

Против наведене другостепене пресуде и то одлуке о делимичном лишењу родитељског права туженог над малолетном ВВ, тужила је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Такође је тужени против наведене другостепене одлуке, благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а дао је и одговор на ревизију тужиле.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, па је нашао да је ревизија тужиле основана, а ревизија туженог неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила АА је рођена ... године, а тужени ББ године. Тужила је правник, а тужени економиста. Странке су закључиле брак 1995. године. У браку је рођено двоје заједничке деце и то син ГГ ... године и малолетна ћерка ВВ ... године. Крајем 2013. године тужила се са децом преселила у ... и од тада живе у стану њеног брата. Тужила је запослена у ... и остварује месечну зараду од око 95.000,00 динара. Поред тога је власник једног стана у ... који издаје за месечну закупнину од 170 евра. Малолетна ВВ је ученица ... разреда основне школе и њене месечне потребе које се односе на исхрану, хигијену, школске, ваншколске и друштвене активности износе 40.000,00 динара. Тужени живи у ... у стану на коме има право доживотног плодуживања, а који је власништво заједничке деце странака. Од издавања другог стана на коме такође има право доживотног плодуживања, а који је власништво сина странака, тужени остварује приходе у износу од 160 евра месечно. Међутим, тужени има и дуговања по основу кредита и режијских трошкова, а у току овог парничног поступка је остао без посла, јер је фирма чији је власник, у поступку ликвидације. Тужени не доприноси издржавању малолетне ВВ. Када се тужила преселила за ..., тужени није дао сагласност за промену пребивалишта детета, а противио се и томе да се дете испише из школе у ... и упише у школу у На захтев тужиле тужени није дао сагласност за одлазак детета у иностранство – ..., ради усавршавања језика. Иначе од јуна 2014. године тужени не виђа ћерку и међусобни односи оца и детета нису блиски. Орган старатељства је мишљења да је у најбољем интересу детета да се повери мајци на самостално вршење родитељског права, а предложио је и модел одржавања односа детета и оца, у коме је предвиђено постепено успостављање контаката детета са оцем. Исто тако мишљење је и ангажованих судских вештака да је у најбољем интересу малолетне ВВ да буде поверена мајци на самостално вршење родитељског права.

Код тако утврђеног чињеничног стања, неосновани су наводи ревизије туженог о погрешној примени материјалног права у побијаној пресуди у погледу одлуке о издржавању и начину одржавања личних односа са малолетним дететом.

Одредбе члана 77. Породичног закона, прописују услове за самостално вршење родитељског права. Одредбом става 3. наведеног члана прописано је да један родитељ врши сам родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права.

Одредбом члана 154. став 1. Породичног закона, прописано је да малолетно дете има право на издржавање од родитеља.

Одредбом члана 160. Породичног закона, прописани су критеријуми за одређивање издржавања. Издржавање се одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања. Потребе повериоца издржавања зависе од његових година, здравља, образовања, имовине, прихода те других околности од значаја за одређивање издржавања. Могућности дужника издржавања зависе од његових прихода, могућности за запослење и стицање зараде, његове имовине, његових личних потреба, обавезе да издржава друга лица те других околности од значаја за одређивање издржавања. Минимална сума издржавања представља суму коју као накнаду за храњенике односно за лица на породичном смештају периодично утврђује министарство надлежно за породичну заштиту, у складу са законом.

Одредбом члана 266. став 1. Породичног закона, прописано је да је у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета.

Одредбом члана 270. Породичног закона, прописано је, да је, пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Одредбом члана 272. став 2. истог закона прописано је да, ако родитељи нису закључили споразум о вршењу родитељског права или суд процени да њихов споразум није у најбољем интересу детета, одлуку о поверавању заједничког детета једном родитељу, о висини доприноса за издржавање од стране другог родитеља и о начину одржавања личних односа детета са другим родитељом, доноси суд.

У смислу одредбе члана 266. став 1. Породичног закона, и по налажењу Врховног касационог суда, најбољи интерес детета је да буде поверено на самостално вршење родитељског права мајци, имајући у виду укупно утврђено чињенично стање, мишљење вештака одговарајуће струке и извештај органа старатељства. Побујана пресуда донета је у складу са напред наведеним одредбама Породичног закона, као и члана 3. став 1. Конвенције о правима детета.

Одредбе члана 61. Породичног закона, уређују личне односе детета са родитељем са којим не живи. Одредбом става 1. истог члана, прописано је да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Одредбом става 2. овог члана, прописано је да право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета. Начин одржавања личних односа је у складу са

извештајем органа старатељства. Одлука о издржавању донета је правилном применом члана 160. и 162. Породичног закона.

Суд је ценио наводе ревизије туженог па је нашао да су исти неосновани, јер је у погледу одлуке о начину одржавања личних односа и издржавању детета материјално право правилно примењено, а наводи ревизије представљају понављање навода истицаних у жалби против првостепене пресуде које је другостепени суд у побијаној пресуди правилно оценио као неосноване дајући за ту одлуку јасне и потпуне разлоге које у свему овај суд прихвата.

Међутим, ревизија тужиље је основана, јер је услед погрешне примене материјалног права, чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 78. став 3. Породичног закона, прописано је да родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. У ставу 4. наведеног члана, прописано је да се питањима која битно утичу на живот детета, у смислу овог закона, сматрају нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захтева над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности.

Дакле, питања која су наведена у члану 78. Породичног закона, као питања која се сматрају битним за живот детета нису набројана таксативно већ само као пример. То даље значи да суд у сваком конкретном случају, на основу утврђених чињеница, изводи закључак које је то питање од битног значаја за живот детета (осим оних која су у закону наведена као таква).

У првостепеној пресуди је одлучено да се тужени лиши родитељског права да одлучује о питањима која битно утичу на живот малолетног детета, а у побијаној пресуди је таква одлука, као уопштена и преширока, преиначена, па је одлучено да се тужени лиши само родитељског права да одлучује о образовању и промени пребивалишта малолетног детета. При том је утврђено да је недавањем сагласности за путовање малолетне ВВ у иностранство, тужени несавесно вршио родитељско право, из чега произилази да је путовање малолетне ВВ у иностранство једно од питања која битно утичу на њен живот. Стога доношењем овакве одлуке није заштићен најбољи интерес малолетне ВВ на адекватан начин, јер је остало нејасно како ће лишење туженог, права да одлучује о овим питањима омогућити малолетној ВВ да отпутује у иностранство без сагласности туженог, како ради образовања, тако и ради летовања, зимовања или из другог корисног разлога, с обзиром да путовања детету омогућавају стицање искустава и знања и позитивно утичу на његов развој. Према томе, након што је утврђено да је тужени онемогућавао малолетну ВВ да путује у иностранство, потребно је на одговарајући начин утврдити да ли је такво његово понашање у њеном најбољем интересу и затим одлучити о томе има ли места лишавању туженог права да одлучује о путовању малолетног детета у иностранство као једном од конкретних питања која битно утичу на живот малолетног детета. При том је потребно одлучити има ли места лишавању родитељског права туженог и у односу на остала конкретна питања која битно утичу на живот малолетног детета.

Како је побијаном одлуком, погрешном применом материјалног права одлучено о делимичном лишењу родитељског права туженог, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучио о ревизији тужиље као у првом ставу изреке пресуде. У поновном поступку првостепени суд ће ценити напред изнето, па ће у зависности од тога донети нову закониту одлуку.

Одлука о ревизији тужиоца као у другом ставу изреке пресуде, донета је на основу члана 414. ЗПП.

**Председник већа-судија
Миломир Николић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић